T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/69
KARAR NO : 2024/277
KARAR TR : 08/07/2024

ÖZET: Davacı adına kayıtlı Spor Toto bayiliğinin iptaline ilişkin işlemin; bayilik sözleşmesinin haksız bir biçimde tek taraflı olarak feshedildiği ileri sürülerek, iptali istemiyleaçılan davanın,İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : ...Gayrimenkul Danış. Hiz. Gıda Paz. İnş. Taah. Tur. Oto San ve Tic.Ltd. Şti
Vekili : Av. E.K
Davalı : Gençlik Ve Spor Bakanlığı Spor Toto Teşkilat Başkanlığı
Vekili : Av. S.K

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, müvekkili şirketin şubesi olan ...Büfe ve ...Cafe isimli iş yerinde sözleşmeye dayalı olarak spor toto ve bayilik faaliyetini sürdürdüğünü, müvekkili şirkettarafından işletilen spor toto bayisinin bayilik sözleşmesinin, Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğini yürürlükten kaldıran ve 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğinin 23/1 maddesi uyarınca 11/08/2013-07/11/2013 tarihleri arasında toplam 89 gün oyun oynatılmadığının tespit edilmesi nedeniyle, sözleşmenin feshine ilişkin davalı Teşkilatın 06/11/2014 tarih ve 30875700-110.05/21 sayılı işleminin hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek, iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2.Mersin 1. İdare Mahkemesi 30/01/2014 tarih ve E.2014/66, K.2014/71 sayılı kararı ile, dava konusu işlemin Spor Toto Başkanlığı tarafından tesis edilmesi nedeniyledavanın görüm ve çözümünde Ankara İdare Mahkemelerinin yetkili olduğu gerekçesiyle davanın yetki yönünden reddi ile dosyanın yetkili Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

3. **Ankara 2. İdare Mahkemesi 07/03/2014 tarih ve E.2014/328, K.2014/178 sayılı kararı**ile, bayiilik sözleşmesinin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu, davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğugerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-(a) maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine, karar vermiş, temyiz edilen karar Danıştay 10. Dairesinin 22/12/2014tarihve E.2014/3242, K.2014/7993 sayılı kararıyla onanarak, karar düzeltme talebi aynı Dairenin 02/06/2016 tarih ve E.2015/1704, K.2016/3023 sayılı kararıyla reddedilerek kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dosyanın incelenmesinden, Spor Toto Başkanlığının verdiği 06.01.2014 tarih ve 30875700-110.05/21 sayılı bayilik iptali gereğince Başkanlık ile davacı şirket arasında imzalanan bayilik sözleşmesinin iptaline dair işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Olayda, idarenin davacı ileyapmış olduğu bayilik sözleşmesinin, özel hukuk hükümlerinetabi olduğu ve bu ilişkiden doğan hakların kullanılmasına ve takibine ilişkin davaların da özel hukuk hükümleri çerçevesinde çözümlenmesigerekeceği dikkate alındığında, taraflar arasında imzalanan sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümü adli yargının görevinde bulunmaktadır.*
>
> *Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 03.12.2012 tarih ve E : 2011/290, K.2012/2407 sayılı kararı da bu yöndedir..."*

4. Davacı vekili, Teşkilat Başkanlığı Makamının 06/01/2014 tarih 30875700-110.05/21 sayılı oluru ile gerçekleştirilen 13/01/2014 tarih 30875700-110.02/45 sayılı tek taraflı sözleşmenin iptali işleminin geçersiz olduğunun tespitine ve devamına, müvekkili şirketin uğradığı zarara karşılık şimdilik 5.000 TL maddi tazminatın davalıdan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. **Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 18/01/2018 tarih ve E.2017/529, K.2018/35 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, HMK'nın 114-b ve 115. maddeleri gereğince yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle, davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmiş ve

Adana Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 09/12/2019 tarih ve E.2018/1297, K.2019/1334 sayılı kararıyla istinaf isteminin esastan reddine hüküm kesinleştikten sonra ilk derece Mahkemesince re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş, kararın temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 31/10/2023 tarih ve E. 2022/2607, K.2023/6303 sayılı kararıyla onanarak kesinleşmiştir. Mahkeme kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava, taraflar arasında imzalanan Spor Toto ve Bayilik Sözleşmesinin davalı kurumca iptaline dair 13/01/2014 tarihli işlemin geçersiz olduğunun tespitine, sözleşmenin devamına ve maddi tazminat istemine ilişkindir.

Her ne kadar davacı vekili aynı taleple Mersin 1. İdare Mahkemesinin 2014/66 Esas ve 2014/71 Karar sayılı dosyasında dava açıldığını, mahkemece Ankara Mahkemelerinin yetkili olduğu gerekçesiyle dosyanın Ankara 2. İdare Mahkemesine gönderildiğini, Ankara 2. İdare Mahkemesinin 2014/328 Esas 2014/178 Karar sayılı kararı ile uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevinde bulunduğu gerekçesiyle görev yönünden red kararı verildiğini, kararın temyizi üzerine Danıştay'ın ilgili hukuk dairesince kararın onandığını, bunun üzerine adli yargıda dava açtıklarını iddia etmiş ise de; benzer bir davada Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 26/12/2016 tarih 2016/501 Esas 2016/623 Karar sayılı ilamında; "İdare, özel hukuk kişileri gibi özel hukuk sözleşmeleri yapabildiği gibi; kamusal yetkisinin verdiği üstünlük ve ayrıcalıklara dayanarak konusu, hüküm ve koşulları bakımından özel hukuk sözleşmelerinden farklı olan sözleşmeler de yapabilir. İdare hukuku esaslarına tabi bulunan bu sözleşmeler "idari sözleşme" olarak adlandırılırlar. İdarenin, genel ehliyetini kullanarak, sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği gözetilerek gerçekleştirdiği sözleşmelerin tamamen özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerince yapılmasına karşılık, 2577 sayılı Yasa'nın idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde belirtildiği üzere, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların "görüm ve çözümünde ise, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır. ... Bu durumda, idarece, kamu gücüne dayanılarak tek yanlı düzenlenen bayilik sözleşmesinde yer alan yaptırımların uygulanmasına ilişkin işlemin iptali isteminden doğan uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan, dava konusu işlemin, hem bayilik sözleşmesine, hem de Spor Müsabakalarına Davalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği hükümleri uyarınca tesis edildiği; İdarenin sözleşmeyi anılan Yönetmelik hükümleri uyarınca tek taraflı olarak iptal etme yetkisi göz önüne alındığında, sadece sözleşme hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan bir uyuşmazlıktan söz etme olanağı da bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, davanın görüm ve çözümünde idari vargı mercileri görevlidir." şeklinde hüküm verildiği, anılan uyuşmazlık mahkemesi kararı gözetilerek uyuşmazlığın çözümünün idari yargıya ait olduğu kanaatine varılmakla davanın yargı yolu bakımından dava şartı yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davanın yargı yolu bakımından HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle REDDİNE,.."

IV. İLGİLİ HUKUK

6.3289 ve 7258 sayılı Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren (iptali istenilen işlemin gerçekleştirildiği tarih itibariyle yürürlükte bulunan) Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğinin*"Bayilik ruhsatı"* başlıklı 14. maddesi şöyledir:

" (1) Sabit bayilik faaliyetinin yapılabilmesi için Teşkilattan ruhsat alınması zorunlu olup, bayilik faaliyetinde bulunması uygun görülenlere bayilik ruhsatı verilir. Ruhsat verildiği tarihten itibaren Teşkilatça iptal edildiği tarihe kadar başka bir işleme gerek olmaksızın geçerlidir. Ancak, Teşkilat tarafından gerekli görülen hallerde ruhsat yenilenebilir veya vize edilebilir."

7.Yönetmeliğin *"Sabit bayilik sözleşmesi"* başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"(1) Sabit bayilik ruhsatı verilen gerçek veya tüzel kişiler ile Teşkilat arasında süresi 10 yılı geçmemek üzere süreli sabit bayilik sözleşmesi yapılır.

(2) Sabit bayilik sözleşmesi ruhsatın geçerli olduğu sürece yürürlükte kalır, ruhsatın iptali halinde başkaca bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden feshedilmiş sayılır.

(3) Teşkilatça gerekli görülen durumlarda sabit bayilik sözleşmesi yenilenebilir.

(4) Sabit bayilik ruhsatı vermeye ve bu bayiler ile sözleşme yapmaya Teşkilat Başkanı yetkilidir. Teşkilat Başkanı bu yetkisini alt birimlere devredebilir.

(5) Sabit bayilikler tüzel kişilere birden fazla olarak ve 16 ncı maddede belirtilen kriterler dahilinde verilebilir. Bu durumda verilen bayiliklerin her türlü hukuki ve cezai sorumluluğu bu tüzel kişiye aittir."

8.Yönetmeliğin *"Sabit bayilik faaliyetinin sürekliliği ve yürütülmesi"* başlıklı 23. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

" (1) Sabit bayi, ruhsatının geçerli olduğu süre içinde bayilik faaliyetini aralıksız sürdürmek zorundadır. Ancak; hastalık, silah altına alınma gibi zorunlu hallerde sabit bayi, bu durumunu

belgelemek ve Teşkilattan yazılı izin almak kaydıyla izin süresinin bitimine kadar sabit bayilik faaliyetine ara verebilir."

9.Yönetmeliğin *"Sabit bayilik ruhsatının iptali"* başlıklı24. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

(1) Aşağıda belirtilen hallerde bayilik ruhsatı, Teşkilat tarafından tek taraflı olarak ve herhangi bir bildirim süresine uyulmaksızın iptal edilir:

...

c) İzinli süreler ve mücbir sebepler dışında, her ne sebeple olursa olsun bayinin bir takvim yılı içerisinde, izinsiz toplam on beş gün oyun oynatmaması,

...

(2) Teşkilat tarafından bayilik ruhsatı iptal edilenlere yeniden bayilik ruhsatı verilmez."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 08/07/2024 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedenleri aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, her ne kadar adli yargı yerinde açılan davada *"sözleşmenin feshinin geçersizliğinintespiti ve tazminat"* talebi de bulunmakta ise de, her iki yargı yerinde olumsuz görev uyuşmazlığının *"sözleşmenin feshinin iptali"* yönünden oluştuğu; öte yandan kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

11. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, "*Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.*" hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

12. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki "*Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler. / (Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir.*" hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

13. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma istencini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

14. Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı yanında, idari yargı ile mahkemeleri arasında olumsuz görev uyuşmazlığı söz konusu olduğundan bahisle, görevli yargı yolunun belirlenmesi amacıyla dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verildiği; ancak bunun ara kararı ile değil, dosyanın kapatılıp karar numarası alınmak suretiyle yapıldığı görülmüştür.

15. Bu haliyle, Asliye Hukuk Mahkemesince verilen karar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamaktadır.

16. Ancak, idari ve adli yargı yerleri arasındaolumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından ve adli yargı dosyasının, son görevsizlik kararını veren mahkemece, ekinde idari yargı dosyasıile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin başka bir noksanlık dabulunmadığı anlaşıldığından, idari ve adli yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile

dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Dava;

a) İdari yargı yerinde; ... Büfe ve ...Cafe isimli iş yerinde sözleşmeye dayalı olarak spor toto ve bayilik faaliyetini sürdüren davacı şirketin 89 gün süre ile oyun oynatmadığının tespiti nedeniyle bayilik sözleşmesinin iptal edilmesine ilişkin davalı Spor Toto Teşkilat Başkanlığının 06/11/2014tarih ve 30875700-110.05/21 sayılı işleminin iptali istemiyle,

b) Adli yargı yerinde ise; Teşkilat Başkanlığı Makamının 06/01/2014 tarih 30875700-110.05/21 sayılı oluru ile gerçekleştirilen 13/01/2014 tarih 30875700-110.02/45 sayılı tek taraflı sözleşmenin iptali işleminin geçersiz olduğunun tespitine ve devamına, şirketin uğradığı zarardan şimdilik 5.000 TL'nin davalıdan tahsili istemiyle açılmıştır.

19. Davacıya Spor Toto Bayiliği verildiği tarih itibariyle; 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesine göre, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Başbakanlığa bağlı ve tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu iken; aynı Kanun'un 4. maddesine göre Genel Müdürlüğe bağlı bir birim olan Spor Toto Teşkilat Başkanlığının tüzel kişiliğinin bulunmadığı; Kanun'un 2. maddesinin (i) bendi uyarınca, Türkiye'de düzenlenecek futbol ve diğer spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunlarının düzenlenmesi ve yürütülmesi yetki ve görevinin Genel Müdürlüğe ait olduğu; Genel Müdürlüğün bu yetkisini, 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesi uyarınca Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kanalı ile kullandığı; Başkanlığın ise kendisine ait olan bu faaliyetini, sözleşme imzaladığı ve bayilik ruhsatı verdiği bayileri aracılığı ile yürüttüğü anlaşılmaktadır.

20. 08/06/2011 tarih, 27958(Mük.) Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 638 No.lu *"Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"* ile Gençlik ve Spor Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiş; Kararnamenin 31. maddesinin 1. fikrasında; 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da ve diğer mevzuatta gençlik hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıfların Bakanlığa, spor hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıfların Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılacağı; 2. fikrasının c bendinde (3289 sayılı Kanun'un) 2 nci maddesinin birinci fikrasının (i) bendinin yürürlükten kaldırıldığı; ç bendi ile; 4 üncü maddesinin ikinci fikrasının (e) bendinin *"e) Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığı"* şeklinde değiştirildiği ve aynı maddede yer alan *"Bağlı Birimler: Spor Toto Teşkilat Başkanlığı"* ibaresinin yürürlükten kaldırıldığı; Kararnamenin 31. maddesinin 6. fikrasının a bendinde; 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinin birinci fikrasının birinci cümlesinin *"Yurtiçinde ve yurtdışında spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur."* şeklinde değiştirildiği; Kararnamenin *"Düzenleyici İşlemler"* başlıklı geçici 1. maddesinde; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemelerin, bir yıl içinde yürürlüğe konulacağı, bu düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı; geçici 9. maddesinde; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün, Spor Toto Teşkilat Başkanlığının iş ve işlemleri nedeniyle taraf olduğu her türlü davalar ve icra takipleri ile sair hukukî ihtilaflardaki aktif ve pasif husumet ehliyetinin, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğü tarihinde, başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Spor Toto Teşkilat Başkanlığına devredilmiş sayılacağı hükümlerine yer verilmiştir.

21. 638 No.lu Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklikler de dikkate alındığında; 7258 sayılı *"Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun"*2. maddesinde; Teşkilat Başkanlığının yetkisini bizzat kullanabileceği gibi kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredebileceği veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidebileceği belirtilmiş; yurt içinde ve yurt dışında yapılan her türlü spor müsabakası üzerine yurt içinde ve yurt dışında spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenlemek, denetim ve gözetimi altında düzenletmek, bunlara ilişkin her türlü izni vermek ve sözleşmeyi yapmak, spora dayalı bahis ve şans oyunlarına yönelik mevzuata aykırı iş ve eylemlerin önlenmesi için gerekli denetimleri yapmak, faaliyetlerde bulunmak ve tedbirleri almak, spora dayalı bahis ve şans oyunlarının kamu yararına ve sosyal amaçlara uygun olarak düzenlenmesi ve gelişmesini sağlayacak politikalar belirlemek ve uygulamak, izinsiz olarak spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenleyen, başbayilik veya bayilik faaliyetinde bulunan veya kurallara aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlara ilişkin esasları belirlemek ve bunlar hakkında gerekli yasal işlemleri yapmak, spora dayalı bahis ve şans oyunları düzenleme faaliyetinin gelişmesini sağlayacak tedbirleri almak ve bu konuda yapılması gerekli düzenlemeleri Gençlik ve Spor Bakanlığına önermek Teşkilat Başkanlığının görev ve yetkileri arasında sayılmış, aynı maddede, Teşkilat Başkanlığının spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesi ve düzenletilmesinde tek yetkili olduğu; Gençlik ve Spor Bakanlığının izin veya onayıyla spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesi, denetim ve gözetimi altında düzenletilmesi, oynatılması, gerekli altyapı ve organizasyonun sağlanması ve yürütülmesi için gerçek ve tüzel kişilerle sözleşme yapabileceği ifade edilmiş; spora dayalı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesine ilişkin kararları almanın, bayiliklerin nerede kurulacağını ve sayısını tespit etmenin, bayilere verilecek komisyon ve teşvik primi oranlarını tespit etmenin Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri arasında olduğu hükümlerine yer verilmiştir.

22. Dosyanın incelenmesinden; Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ile davacı şirketarasında 22/06/2006 tarihinde Spor Toto Bayilik Sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu Sözleşmenin 2. maddesinin (a) bendinde, 7258 sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun, Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tüzüğü, Futbolda Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği ve bunlara ait tebliğler ve talimatların, bu sözleşmenin

vazgeçilmez parçası olduğu, bunların bayilere ait hükümlerine, bayinin aynen uymakla yükümlü bulunduğu; (d) bendinde; bayiliğin her türlü adli, idari, ceza, ve mali sorumluluğunun bizzat bayiye ait olduğu, (i) bendinde; bayiinin haftanın 7 günü Cumartesi-Pazar dahil 08.00-23.00 saatleri arasında açık olmak zorunda olduğu, 8. maddesinin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde;bayiinin izinli süreler ve mücbir sebepler dışında her ne sebeple olursa olsun bir takvim yılı içerisinde toplam 10 (on) gün oyun oynatmamasıhalinde bayiilik ruhsatının Teşkilat tarafından tek taraflı olarak herhangi bir bildirim süresine uyulmaksızın süresiz olarak iptal edileceğinin hükme bağlandığı anlaşılmaktadır.

23. Uyuşmazlık konusu sözleşmenin hukuki niteliği incelendiğinde;İdare, özel hukuk kişileri gibi özel hukuk sözleşmeleri yapabildiği gibi; kamusal yetkisinin verdiği üstünlük ve ayrıcalıklara dayanarak konusu, hüküm ve koşulları bakımından özel hukuk sözleşmelerinden farklı olan sözleşmeler de yapabilir. İdare hukuku esaslarına tabi bulunan bu sözleşmeler *"idari sözleşme"* olarak adlandırılırlar. İdarenin, genel ehliyetini kullanarak, sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği gözetilerek gerçekleştirdiği sözleşmelerin tamamen özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerince yapılmasına karşılık, 2577 sayılı Kanun'un idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde belirtildiği üzere, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde ise, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

24. Anılan düzenlemeler uyarınca, müşterek bahisler ile şans oyunları düzenleme hak ve yetkisi, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı'na ait olduğuna ve bu hak, bir sözleşme ile bayilik ruhsatı alma koşullarını taşıyanlara devredilebildiğine göre, buna ilişkin bayilik sözleşmesinin, bir genel hizmetin yürütülmesi için yapılan idari sözleşme olduğu açıktır.

25.Olayda, davalı idarenin 06/11/2014tarih ve 30875700-110.05/21 sayılı oluru ile, 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğinin 23/1 maddesi uyarınca 11/08/203-07/11/2013 tarihleri arasında toplam 89 gün oyun oynatılmadığının tespit edilmesi nedeniyle, Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliğinin 24. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine istinaden davacı adına kayıtlı 123076 numaralı bayiliğin iptal edildiği anlaşılmaktadır.

26. Öte yandan, dava konusu işlemin, hem bayilik sözleşmesi, hem de Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği hükümleri uyarınca tesis edildiği; İdarenin sözleşmeyi anılan Yönetmelik hükümleri uyarınca tek taraflı olarak iptal etme yetkisi göz önüne alındığında, sadece sözleşme hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan bir uyuşmazlıktan söz etme olanağı da bulunmamaktadır.

27. Bu durumda, idarece, kamu gücüne dayanılarak tek yanlı düzenlenen bayilik sözleşmesinde yer alan yaptırımların uygulanmasına ilişkin işlemin iptali isteminden doğan davanın görüm ve çözümünde, idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

28. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Ankara 2. İdare Mahkemesinin 07/03/2014 tarih ve E.2014/328, K.2014/178 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİYARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Mersin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 2. İdare Mahkemesinin 07/03/2014 tarih ve E.2014/328, K.2014/178 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

08/07/2024 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN